

MAKLEIT LÁSZLÓ
(szöveg és kép)

Jégformák partközelen



Ahol a jég az úr –

Grönland (2. rész)

A grönlandi főváros, Nuuk környékén tett túránkat követően hajóval indultunk északi célpontunk, Ilulissat felé. Útközben néhány település közelében hajónk a nyílt vízben megállt, az ide érkező utasokat pedig motorcsónakon vitték tovább a kikötőbe. A sziget második legnagyobb városában, Sisimiutban végre mindenki kiszállhatott, és rövid sétára is jutott idő a városka történelmi negyedében. Innen észak felé egyre gyakrabban kerülgettük az elénk kerülő jéghegyeket, majd két éjszakai hajózást követően feltűnt Ilulissat városa.

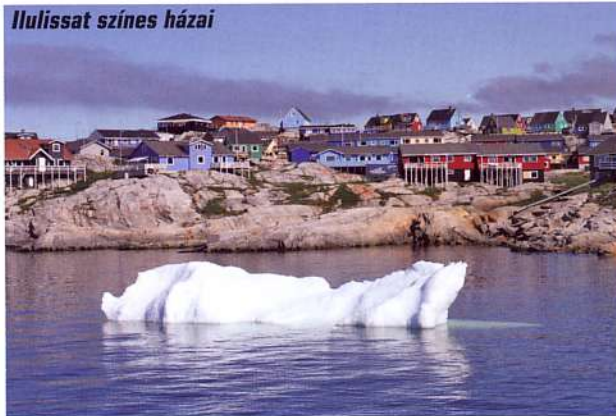
Joggal merül fel a kérdés: ha a menetidő betartását ilyen körülmények nehezítették, mennyit késtünk a délután egyre tervezett érkezéshez képest. Amikor beálltunk a móló mellé, ránéztem az órára. 12 óra 59 percet és 30 másodpercet mutatott. Még volt fél perc kinyitni az ajtókat. A MÁV szerelvényei például vehetnének a pontosságról, pedig – ha jól emlékszem – az intercity mozdonyvezetőinek még sosem kellett Budapest és Debrecen között úszó jéghegyek között manőverezni.

A sátrazás Ilulissat környékén sem jelentett gondot. A város közeléből induló túrautak kezdeténél 2021-ben modern látogatóközpont épült. Ettől nem messze lapos, füves területet találtunk. Néhányan már táboroztak itt, de bőven jutott hely három sátrunk számára. A látogatóközpontot ugyan esténként bezárták, a külső falon azonban vízcsapot és konnektort is kialakítottak. Csak az a kár, hogy mindezt egymástól néhány

centiméterre. A flakonok és a telefon egyidejű töltése komoly odafigyelést igényelt.

Első kirándulásunkor újra vízre szálltunk, és kishajóval indultunk a Disko-öböl felé. Lemezőlas ugyan nem tartózkodott a fedélzeten, az aláfestő zenét a motor berregése és a hajó aljához ütődő jégdarabok szolgáltatták. Két óras hajózás után érkezünk a 200 méter magas Eqi-gleccserhez, ahol újabb két órát töltöttünk el.

Ilulissat színes házai



Hajó az Eqi-gleccser előtt

Nyaranta a gleccser rendszeresen „borjadzik”, azaz jégtömbök válnak le róla, amik nagy robajjal zuhannak az öböl vizébe. A borjadzás természetes folyamat, a problémát az jelenti, hogy a téli időszakban kevesebb jég képződik annál, mint amennyi nyáron a tengerbe olvad. Az elmúlt évtizedekben átlagosan évi 140 gigatonna jég tűnt el Grönland gleccsereiből. Mindez jelenleg kevesebb, mint egy milliméterrel emeli az óceánok szintjét évente, a folyamat azonban felgyorsulhat. Amennyiben Grönland teljes jégtakarója elolvadna, a világtengerek szintje 7 méterrel emelkedne meg.

Erre szerencsére a közeli jövőben kevés az esély. Mi is inkább a természet erőinek látványos bemutatójaként tekintettünk a borjadzásra, semmint riasztó jövőképként. A számok azonban mégis aggasztóak, amit érdemes lenne komolyan venni.

Útban visszafelé púpos bálnakkal is találkoztunk, a mozgalmas nap azonban még ezzel sem ért véget. Ilulissat egyik füves területén hevenyészett fóliásátor állt, benne raklapok szolgáltak színpad-

Népviselet a rögtönzött színpadon



ként. A népviseletbe öltözött helyiek itt mutatták be zenéjüket, táncukat, majd készséggel álltak mintás ruháikban kameráink elé.

A látogatóközpont felől három túraút is indul, jelzésként a sziklára festett színes pöttyök szolgálnak. Jó tempóban akár mindhárom teljesíthető egyetlen nap alatt, sietni azonban nem érdemes. Ilulissat környékén egy széles víz alatti morénaalom akadályozza a nagyobb jéghegyek kijutását a nyílt tengerre. Így ezek a város környékén gyűlnek össze, és a túrautak vándorait pazar panorámával ajándékozzák meg.

Először a sárga jelzést követtük, melyen a jéghegyek fotózgatása miatt nem haladtunk túlságosan gyorsan. Az útvonal a városban ér véget, ahol ráadásul beleszóppentünk egy kajakversenybe. A kajak az őslakosok hagyományos közlekedési eszköze. Erdők hiányában vázat egykor uszadékfából készítették, erre került a főkabór borítás.



Sárga túraúton Ilulissat előtt

Az inuit nyelv néhány szava – így az iglu, az anorák vagy a parka – mára más nyelvekbe is bekerült, a legismertebb eszkimó kifejezés azonban kétségtelenül a kajak – a grönlandi nyelvben qajaq. Érdekes, hogy a tradicionális vízhatlan ruha, a tuilik neve nem terjedt el, pedig eredetileg ennek viselése tette lehetővé a jeges vízben végrehajtott eszkimófordulót.

A grönlandi őslakók másik közismert „járműve” a kutyaszán. Korábban télen az egyetlen szárazföldi közlekedési eszközt jelentette, de vékony jégen a kutyák napjainkban is nagyobb biztonságot jelentenek, mint az egyre jobban terjedő különféle hómobilok.

Nyaranta a kutyák szabadságon vannak. Ez persze korántsem jelent számukra szabadságot. Ilulissat városát valóságos kutyagyűrű veszi körül, a szerencsétlen állatokat rövid láncon, ki-



Virágzó hanga

magával vitte, a másikat partközébe sodorta, az olvadás pedig már ilyen rövid idő alatt is érezhető változást eredményezett a kiemelkedő részek alakjában.

A túrát a térképünk szerint jelöletlen úton folytattuk, de valójában feltűnt néhány kopott rózsaszínű jelzés, ezen előbb egy látványos víz-esést, majd egy kilátópontot érintettünk. A színes jelzések mellett Ilulissat környékének túraútajairól sem hiányoztak a tarka virágok, az arasznyi magasságra sem nyúló törpefák és az ehető gombák.

Éjjel a grönlandi időjárás megmutatta igazi arcát. Korábbi helyszínünk, vagyis Nuuk környéke inkább szeles, az eső ritkább, bár nekünk ott is kijutott belőle. Ilulissat régiója szélmentes, a csapadék viszont bőségesebb. Szerencsére mindenütt akad menedék. Vizes cuccainkkal ezúttal a látogatóközpont terasza alá tudtunk beköltözni.

Grönlandi programunkat a fővárosban fejeztük be, ennek megismerésére a hazautazás előtt egy napot szántunk. Az időjárás azonban ismét közbeszólt. Ezúttal három éjszakát is kaptunk ajándékba a légitársaságtól egy négycsillagos szállodában, közben naponta tájékoztattak arról, hogy az útvonalon még mindig nem lenne biztonságos a repülés. Nuukban időközben kisütött a nap, és nem értettük, mi történik, de türelmesen vártunk. – Vannak, akik ezért fizetnek! – mondta túratársam. – Teljes ellátás, séták a városban, és mi ezt ingyen kapjuk. Panaszra tehát semmi okunk.

Alaposan megismerkedtünk a fővárossal, melynek hangulatos történelmi negyede körül egyre másra nőnek ki a földből a panelházak. A

szigeten a telkekre tulajdonjog nem szerezhető, ha valaki családi házban él, csak a ház az övé, a földterület az állam tulajdonában marad. A lakótelepeknek praktikus okai is vannak. Az egyenetlen, sziklás talajon a tömbházak jobb helykihasználást biztosítanak, és így a téli hidegben is könnyebb kifűteni a lakásokat. A kertekben úgysem teremne túlságosan gazdagon a szőlőlugas vagy a diófa.

Összesen két hetet töltöttünk a szigeten, a hivatalos fizetőeszközzel, a dán koronával azonban nem találkoztunk. Még a legkisebb árusnál is lehetett bankkártyával fizetni. A kirások háromnyelvűek, az inuit és a dán feliratok mellett mindig ott az angol. Azon viszont meglepődtünk, hogy a fiatalok zöme akadozva beszél angolul. A sziget közbiztonságát jónak találtuk. Túránk során mindent a sátrakban hagytunk, és estére nem hiányzott semmi. Egyik túratársunknak ugyan búcsút kellett venni a hálózsákjától, de talán ő is hibás lehet benne, hogy szárítani éppen egy kuka tetejére tette. A helyszín megválasztása vélhetően erre felé is jelzésértékűnek számít...

Nuukban számos helyen lehettünk tanúi nagyszabású építkezésnek, köztük is a legambiciózusabb az új reptérter kialakítása. A látványtervek impozánsak, és amennyiben nagyobb gépek is leszállhatnak majd a szigeten, talán a menetrendek is ritkábban fognak borulni.

Különleges világot, nem mindennapi embereket ismerhetünk meg tehát, ha Grönlandra látogatunk. Akik kellő alázattal tanulmányozták az inuitok évezredes tapasztalatait, sokat tanultak tőlük. Fridtjof Nansen sarkkutató a hajójának építése során használta fel az eszkimó hagyományokat. A Fram pontosan úgy viselkedett a jég szorításában, ahogy Nansen számította. 1896-ban befejeződött expedíciója során távolabb jutott az Északi-sark felé, mint előtte bárki. Roald Amundsen szánhúzó kutyák segítségével hódította meg a Déli-sarkot, miközben riválisa, Robert Scott szibériai pónilovai megfagytak, és végül a becsvágyó angol is a tapasztalatlanság áldozata lett.

A múlt nagy felfedezőin túl tanulhat-e a mai európai utazó még bármit is Grönland őslakóitól? Utazásunk végén úgy láttuk, hogy az együttműködést és a toleranciát egészen biztosan. ■



Ilulissat – a Zion-templom

kötte tartják. Némelyiknek csak sáros pocsolva jut, a szerencsésebbek köves vagy füves területen mozoghatnak néhány métert, ameddig a láncon engedi őket. A városból kivezető kék jelzés átvezet a kutyagyűrű egy szakaszán – a jeleket igen sűrűn festették, nehogy az óvatlan túrázók az elkéseredett és éhes kutyák közé keveredjenek.

A környék leghosszabb jelzett túraútja a kék színű, mely néhány magaslat megmásítása után egészen az öböl partjáig vezet. Itt néhány percre akár meg is márthatjuk megfáradt lábainkat a hideg vízben, és gyönyörködhetünk a kisebb-nagyobb jégszobrok kimeríthetetlen változatosságában. Talán mondanom sem kell, hogy a 20 kilométeres túra teljesítése ismét kitöltötte a teljes napunkat.

Másnap a piros jelzés felől indulva visszatértünk a tengerparti kék szakaszra, mégis teljesen más jégszobrokat találtunk itt, mint az előző nap során. Az áramlás az egyik jégtömböt

Kajakozók a jéghegyek előtt

